

„VELEHRAD JE NÁŠ PROGRAM“
K VÝZNAMU CYRILOMETODĚJSKÉ MYŠLENKY
A VELEHRADSKÉHO Hnutí PRO KATOLICIZMUS
NA MORAVĚ V 19. A 20. STOLETÍ

Franz Machilek

V průběhu 19. století získalo uctívání svatých Cyrila a Metoděje u slovanských národů na intenzitě. Stále větší měrou se pojilo s národními představami a vyústilo v tak zvanou cyrilometodějskou myšlenku usilující o sblížení katolické církve s pravoslávím. Centrem této myšlenky a českého katolicizmu na Moravě vůbec se stal Velehrad, podle tradice místo posledního odpočinku sv. Metoděje. Od konce 19. století se kruh kolem budoucího olomouckého arcibiskupa Antonína Cyrila Stojana pokoušel působit proti snahám o politickou instrumentalizaci Velehradu a cyrilometodějské myšlenky v rámci panslavistických úvah a do popředí postavit náboženské otázky, jako právě vztah k pravosláví. Od roku 1907 se konalo několik unijních kongresů, které tomuto cíli měly sloužit. Bez významu není skutečnost, že po první světové válce oživené reformní hnutí „Jednota“ stejně jako zakladatelé Československé církve z části vycházeli právě z velehradského hnutí. Po roce 1948 se komunisté snažili přetvořit cyrilometodějskou myšlenku v symbol sblížení se sovětským svazem. K tomu instrumentalizovali také poutě na Velehrad. Zatímco oslavy

tisíciletého výročí od smrti sv. Metoděje v roce 1985 měly ještě z důvodu silné reglementace komunistickou mocí velmi omezený průběh, návštěva Jana Pavla II. v dubnu 1990 se stala oslavovanou událostí a symbolem změněných politických poměrů.